

megbeszélés tartására kérték fel a földművelésügyi minisztert. A miniszter összehívta a jövő hétre az érdekeltségek képviselőit, hogy a minisztérium szakértőivel együtt tárgyalják meg a tennivalókat. Ajánlatos lenne tehát, ha Szeged is képviseltetné magát ezen a megbe-

szélésen.

A polgármester kijelentette, hogy a megbeszélésen feltétlenül képviseltetni fogja a várost, mivel Szegedet talán a legközvetlenebbül érinti ez a rendkívül időszerű kérdés.

Ceszálított árban kedvező részleltérítésre beszerezhető.

1933. évi modellű Waffenrad kerékpárt (egyedüli képviselő)

Legújabb rádiókat, gramofont. Amerikai Royal-Remington írógépet

Negy guml és alkatrész raktár
olcsó árban. Javító műhely.

Kelemen Márton

Kelemen ucca 11.
Főposta mellett.

Szeged régebbi városképének kialakulása

Az Alföldkutató Bizottság és a Mémőkegyesület szegedi osztálya által rendezett városrendezési előadás-sorozat keretében pénteken délután dr. Cs. Sebestyén Károly, a szegedi múzeum igazgató-őre tartott igen érdekes előadást Szeged régi városképének kialakulásáról. A vetített képekkel kísért előadást vita követte. Hozzászóltak a kérdéshez Pfeifer Elek, Regdon Károly és Tóbiás László.

Cs. Sebestyén Károly mindvégig nagy érdeklődéssel hallgatott érdekes előadását a Délmagyarország közli a nyilvánossággal. Az előadásból alább közöljük az első részletet.

Az a földterület, amelyen ma Szeged városa fekszik és ennek közvetlen környéke, a legrégebbi kortól fogva mindig lakott volt. Már a történelem előtti őskorban is laktak itt emberek. A közeli tápi réten a Lebő szigeten az újabb kőkorszak embere lakott. Szílléren a rézkorból való szerszámokat találtak és a szomszédos Szentiván, Szőreg és Deszk dombos szigetvonalán a bronzkor idején már népes községek voltak, melyeknek sokszáz sírból álló temetőit nemrégén ásta ki a szegedi múzeum. Amikor a történelmi időszak fénye kezd derengeni a magyar Alföld felett, a sátorlakó jazigok laknak a város területén, sőt a rómaiaknak is volt valami közük ehhez a földdarabhoz, mint látni fogjuk. A népvándorlások népeiről tanuskodnak a nagyszéksői germán aranykincs és a város körül feltárt nagyterjedelmű hun-avar temetők. Ez utóbbiak közül az egyik a ballagatói Kundombon, a másik a felsővárosi Makkoserdőben van. Nemcsak egy, hanem számos nép lakott már ezen a földterületen a magyarok megjelenéséig.

Hogy miért éppen ezen a helyen keletkezett az első nagyobb település, amelyből később

város

Jött és miért nem másutt, ez rögtön megvilágosodik, ha a városról és környékéről felvett régi vízrajzi térképeket tanulmányozzuk. A Duna-Tisza közének magasabban fekvő platója ezen a vidéken éppen csak egyetlenegy ponton érte el a Tisza jobb partját, a mai városnak ama részén, amely körülbelül a Stefánia-sétány felső részétől egészen a vízműtelepig terjedt. Mindenütt másutt víz és mocsár határolta a Tiszát és a Marost, felfelé és lefelé nagy darabon. Ha tehát valakinek érdekében volt, hogy a Tisza és a Maros szöge táján települjön, őrhelyet, telepet, várost létesítsen, az csak ezen az egy ponton volt lehetséges.

A Tisza egész balparti vidéke Kiszombortól Obéháig és Szegedig egyetlen nagy árterület és mocsár volt,

amelyből Keresztur, Gyála, Szentiván, Szőreg és Százegyház községek szigetként emelkedtek ki a multban; a Maros jobb partján hasonló volt a helyzet; egészen Hódmezővásárhelyig egy tö volt az egész vidék. A Tisza jobb partját messze fentről nagy szélességben elterülő árterület és állandó mocsár kísérte le egészen a mai Tisza Lajoskört felső végéig. Tápi külön emelkedett ki ebből a mocsárból egy külön szigeten s a mai Felsőváros területén is volt néhány kisebb-nagyobb sziget. Lefelé is el volt mocsarasodva a Tisza jobb partja. A mai vízműtelep táján szakadt ki a Tiszából egy hosszú keskeny mocsár, amelynek egyik ága a mai Szukovát-térig nyúlt, másik ága párhuzamosan a Tiszával a mai Boldogasszony-sugárut irányában húzódott le egészen a Boszorkány-szigetig.

Reizner János is azt mondja, Szeged története című művében, hogy a város nemcsak az alapítás korában, de még századokon keresztül is valószínű sziget volt, a Tisza árterének szigetein feküdt. A város különböző részeiben a föld mélyében elszünyelt hajókra és hajórészekre akadnak, tanúságul annak, hogy ott valamikor vízállások voltak. A régi város több helyen sok méternyi vastagságban mesterségesen feltöltött rétegeken és némely szigetszerű helyekre épült. Még a 15. században is a város több külön szigeten feküdt s e szigeteket elválasztó ereken és mocsarakon mindenféle áthidalások vezettek.

Hogy kik voltak e helyen az első települők, kik építették itt az első házakat, azt nem tudjuk. De hogy miért fejlődött ez a telep nagyra, annak okát elég valószínűleg megmondhatjuk. Magyarország területén már az őskortól kezdve igen fontos kereskedelmi utak vonultak keresztül s ezeknek keletkezési alapja, a legfontosabb élelmiszerforgalom, a sónak szállítása volt. Ezek a régi sóutak pedig mindig a folyók irányához igazodtak. Az erdélyi és máramarosi sóbányákat már a rómaiak előtt művelték s ezeknek a sóját a Tiszán és a Maroson szállították le. Szegednél tehát két nevezetes kereskedelmi utvonat találkozott s ezért feltételezhető, hogy az árterületből itt kiemelkedő legnagyobb szigeten keletkezett telepnek a felvirágzása ezekkel a kereskedelmi utakkal, illetőleg a sószállítással volt valamilyen összefüggéssel.

A Tisza mentén sűrűn találai

őskori földvárakat.

Valószínű tehát, hogy ezt a szegedi ősi telepet is csakhamar ilyen földvárral erősítették meg s ezt a földvárat fejlesztették a telep fontosságának emelkedésével kapcsolatban előbb erődtéssel, majd később valószínűleg várra.

Tudjuk, hogy a rómaiak is nagy arányokban művelték az erdélyi sóbányákat s a kitermelt só nagy részben vízi úton a Maroson és a Tiszán szállították le a Dunához. De kereskedelmi hajóik is jártak a Tiszán és a Maroson. Szegednél akkor valószínűleg fontos átrakó hely volt, ahol a felfelé haladó nagyobb hajókról a Marosba feljáró kisebb bárkákra kellett átrakni az árukat. A Maros bal partja mentén lefelé húzódó római út is itt a Tiszánál ért véget. Valószínűleg volt a végénél átkelő hely is, amely csak Szegednél lehetett. Mind-ebből méltán arra lehet következtetni, hogy a rómaiak is ismerték és birtokolták ezt fontos pontot, talán meg is erősítették a maguk módja szerint. Erre látszanak mutatni azok a római korbéli építkezési nyomok, amelyek a régi vár helyén a földből kikerültek.

Mikor a népvándorlás viharának elvonultával új állam alakult a régi Dácia és Pannonia területén, a Tisza-Maros szögének ez a fontos földrajzi pontja bizonyosan újra jelentőséghez jutott. A magyarok, akik valószínűleg igen korán szállták meg ezt a vidéket is, bizonyosan a sószállító út biztosítására telepíttek le itt. Reizner szerint kétségtelen, hogy Szegedet már Szent István király jelölte ki az Erdélyből szállított só egyik országos raktárául. A közte és Ajtony között kitört háború okát is az képezte, hogy Ajtony a királyi sószállítmányokból Csanádon vámost szedett, illetőleg a Szegedre szállítandó só lefoglalta.

A magyarok első telepe bizonyosan

az a sziget

volt, amely közvetlen a Tisza partja mellett, a későbbi vár és Palánk helyén volt. A feltételezett földvár a sziget északi végén volt s ezt a magyarok a 13. század közepe táján, valószínűleg IV. Béla király uralkodása alatt, kőből és téglából való,

kerek és négyszegletes tornyokkal, kapukkal és lőréses magas falakkal ellátott várra építették ki. Ez a nem nagy terjedelmű vár hamar megtelt épületekkel, raktárakkal s csakhamar, talán már száz év múlva, szűknek mutatkozott, mert ez a fontos hely bizonyosan másokat is vonzott ide s a lakossága idővel megsaporodott. Így keletkezett aztán a szigetnek a várral szomszédos, délre fekvő nagyobb részén a vár suburbiama, a vár alatti nyílt város, amelyet alkalmasint a vérepek és hospitérek alapítottak. Elég korán népesedett be ez a sziget is, ezt bizonyítja az, hogy a templom (a nemrég lebontott Szent Demeter egyház) a 13. század elején már fennállott. Ezt a nyílt városrészt később a 15. században földsáncokkal és árokkal vették körül. A sánc tetején palánkkerítés volt s erről nevezték el ezt a területet

Palánknak

Igy hívták ezt a városrészt egészen a nagy árvizig.

De csakhamar megtelt a második szigetrész is házakkal, kertekkel s nem maradt rajta hely a gazdálkodásra. Ezért a gazdasággal foglalkozó városi lakosok kénytelenek voltak más alkalmas terület után nézni. Ekkor szállták meg a szegediek a többi szomszédos szigetet. Már abban az időben történhetett valamilyen foglalkozásszerű szétosztás is, amely aztán még évszázadokon keresztül is megmaradt. A Palánktól délnyugatra feküdt egy, az elsőnél jóval nagyobb sziget, de nem a Tisza partja mellett, mint amaz, hanem beljebb; erre a szigetre telepedtek le az állattenyésztő-földművelő gazdák s ott lassanként kialakult egy egész külön városrészt, amelyet régebben Alsó szigetnek, inferior Szegednek, 1422-ben Alzegedinek, ma Alsóvárosnak neveznek.

**Dívalos kötött
bluz Csak 3.66**
Hoffmann Dezső cégnél
Csekonics ucca 4.

Ötszáz pengő

(A Délmagyarország munkatársától.) Néhány héttel ezelőtt Ungi János kocsmáros feljelentette a rendőrségen Kopasz Lajos nevű ismerőst azért, mert Kopasz elikkasztott 500 pengőt. A feljelentés szerint a kocsmáros borvásárlásra adta át az ötszáz pengőt Kopasznak, aki nem vásárolt rajta bort, de vissza sem adta a pénzt. Ugyanekkor levelet kapott a rendőrség a feljelentett Kopasztól, aki azt írta, hogy öngyilkosságot követ el. A rendőrség sokáig kereste, de Kopasznak nyoma veszett. Most azután kiderült, hogy Kopasznak eszé ágában sem volt öngyilkosságot elkövetni. A feljelentés óta a város különböző részein bujkált. Pénteken egy detektív felismerte a külvárosban és előállította a központi ügyeleten. Kopaszt őriztbe vették.

**Nézzé meg
KNITTEL**

Wienből
hozott

**MODEL-
KALAPJAIT**

Kárász ucca 5. szám.

Gesztenyepürét

ha egyszer vett, nagyon meg lesz elégedve. Naponta friss készül P 1.40 kg.-ként. Müller diétörődo, Mérei ucca 21. — Rendelést házhoz szállítok. Telefon 26—69.

Követelje **STAUFFER-TRAPISTÁT**, mert minőségben ez vezet!